

Sygn. akt: IV Kz 1107/13

POSTANOWIENIE

Dnia 2 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu w IV Wydziale Karnym- Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Kropiewnicka (spr.)

Sędziowie: SSO Agata Regulska

SSO Alojzy Zawadzki

Protokolant: Aneta Malewska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej Bogdana Myrny

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 2 grudnia 2013 r.

w sprawie podejrzanego **E. S. (1)**

zażaleń obrońców podejrzanego z dnia 8 listopada 2013 r. oraz 12 listopada 2013 r.

na postanowienie Sądu Rejonowego w Oławie

z dnia 4 listopada 2013 r., sygn. akt: II Kp 396/13

w przedmiocie przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania

na podstawie art. 437 § 1 kpk

p o s t a n o w i ł:

zażaleń nie uwzględnić i zaskarżone postanowienie utrzymać w mocy.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 4 listopada 2013 r. **Sąd Rejonowy w Oławie** przedłużył stosowanie wobec podejrzanego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania na okres dalszych 3 miesięcy, tj. do dnia 6 lutego 2014 r.

Powyższe postanowienie zaskarżył **obrońca podejrzanego- adw. Z. P.**, który zarzucił Sądowi Rejonowemu:

I. błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na:

a) przyjęciu, iż jest uprawdopodobnionym, że podejrzany został zatrzymany przez funkcjonariuszy policji w chwili kiedy bezpośrednio przystąpił do realizacji czynu przestępczego, tj. że działał z zamiarem przywłaszczenia towarów i oszukania

pokrzywdzonego (była to przesłanka stosowania tymczasowego aresztowania, która w

ocenie Sądu jest nadal aktualna). Obecnie Sąd przyjął, iż podejrzany dokonał

wyłudzenia towaru, podczas gdy stawiany jest mu zarzut jedynie udziału w usiłowaniu

takiego wyłudzenia,

b) przyjęciu, iż podejrzany będzie się ukrywał lub „mataczył” w sprawie, podczas gdy podejrzany ma stałe miejsce zamieszkania w Polsce. Ponadto prowadzi działalność gospodarczą, w lutym br zdobył uprawnienia budowlane, wobec czego ma stałe źródło utrzymania, a przypuszczenia o ukrywaniu się są przedwczesne,

c) przyjęciu, iż zachodzi realna obawa, iż podejrzany będzie nielegalnie wpływał na czynności śledztwa, podczas gdy Prokurator nie wskazał takich czynności, które należy jeszcze przeprowadzić w związku z postawionym zarzutem (trudno przyjąć, żeby „mataczył” w bilingach telefonicznych za poprzednie okresy) i które dotyczą zarzucanego czynu, a jednocześnie podejrzany swoją postawą nigdy nie dał powodu do takich przypuszczeń. Sam fakt wykrycia korespondencji od E. S. (bez wskazania czy chodzi o podejrzanego, czy też jego brata E., który często odbywa widzenia z podejrzanym i fakt ten jest odnotowany w aktach) nie świadczy bynajmniej o takim zamiarze, gdyż dopiero analiza korespondencji może wskazać, czy przesyłane były informacje, mające związek z postawionym zarzutem

II. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a to:

a) art. 249 § 1 kpk poprzez przyjęcie, iż zebrane dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo, że podejrzany popełnił zarzucane przestępstwo, a także poprzez przedłużenie dotychczasowego pięciomiesięcznego okresu stosowania tymczasowego aresztowania na okres dalszych trzech miesięcy, podczas gdy można przypuszczać, iż do zabezpieczenia prawidłowego wykonania pozostałych czynności dochodzenia w zakresie aktualnego zarzutu wystarczający będzie krótszy okres, np. 1 miesiąc. Na marginesie należy wskazać, iż czas dotychczasowego pozbawienia wolności podejrzanego był już wystarczający na zabezpieczenie osobowych środków dowodowych (na których treść podejrzany mógłby ewentualnie nielegalnie wpływać).

b) art. 249 § 2 kpk poprzez przyjęcie, iż istnieje konieczność stosowania tymczasowego aresztowania, gdyż organy ścigania prowadzą czynności w przedmiocie jeszcze innych okoliczności (czynów), co do których podejrzanemu nie zostały postawione zarzuty. W ocenie obrony materiał dowodowy w zakresie dowodów osobowych w zakresie zarzucanego podejrzanemu czynu jest kompletny (przesłuchano wszystkich świadków i podejrzanych), ponadto zabezpieczono dowody rzeczowe, skutkuje to stosowaniem środka zapobiegawczego w celu zabezpieczenia

postępowania, które ma na celu wykrycie innych jeszcze czynów podejrzanego, co do których zarzuty nie zostały jeszcze postawione. Powyższe stanowisko potwierdziły Sądy obydwu instancji przy poprzednim przedłużeniu postępowania. Ś. ma zabezpieczać konkretne postępowanie w zakresie

przedstawionych podejrzanemu zarzutów, nie służy on natomiast do ogólnego ułatwiania pracy organów ścigania i poszukiwania dowodów, które pozwolą postawić podejrzanemu w przyszłości inne zarzuty. Co więcej jeżeli podejrzany miał się dopuścić jakiegoś przestępstwa na terytorium innego kraju UE to organy ścigania w tym państwie są właściwe do prowadzenia postępowania i stosowania ewentualnych środków zapobiegawczych. Należy również zauważyć, że skoro dowody co do tych czynów są uznane za niewystarczające przez prokuratora do postawienia zarzutów, chociaż ma taki obowiązek (art. 313 § 1 kpk), to tym bardziej nie mogą być podstawą izolacyjnego środka zapobiegawczego.

c) art. 258 § 1 pkt 2 kpk przez wyrażenie błędnego poglądu, że przedłużenie tymczasowego aresztowania jest uzasadnione obawą, że podejrzany pozostając na wolności będzie utrudniał postępowania, w szczególności poprzez nakłanianie podejrzanych i świadków do zmiany wyjaśnień, podczas gdy z zebranych dowodów

nie wynika, żeby próbował podejmować takie działania lub groził ich podjęciem.

A także poprzez przyjęcie, iż wysoki maksymalny ustawowy wymiar kary za zarzucony czyn (a nie kara realnie grożąca) tworzy nieobalalne wręcz domniemanie, że podejrzany będzie podejmował działania zmierzające do zakłócania toku procesu,

podczas gdy z akt sprawy (przyznanie faktów, składanie wyjaśnień) wynika, że podejrzany nie utrudnia śledztwa, a wręcz pomaga organom ścigania, bo przecież ma prawo milczeć,

d) art. 258 § 2 kpk przez wyrażenie błędnego poglądu, że zastosowanie tymczasowego aresztowania jest uzasadnione grożącą podejrzanemu za zarzucany czyn surową karą, na co wskazuje ustawowe zagrożenie przewidziane za to przestępstwo, podczas gdy żadna okoliczność nie wskazuje na to, iż podejrzanemu grozi kara w maksymalnym lub do niego zbliżonym wymiarze, a wręcz przeciwnie jest on osobą niekaraną, należy się więc spodziewać, że kara będzie orzeczona w najniższym, a nie maksymalnym wymiarze. Należy zwrócić uwagę, iż ten sam przepis przewiduje, że dopiero nieprawomocne skazanie na karę co najmniej 3 lat pozbawienia wolności tworzy domniemanie mataczenia lub ukrywania się. Skoro realnie podejrzanemu taka kara nie grozi, to i nie ma podstaw do stosowania tego przepisu na podstawie samego tylko ustawowego zagrożenia. Ponadto zarzucam, iż kwalifikacja prawna czynu jest

niewłaściwa, gdyż z zachowań sprawczych przypisywanych E. S. (1) nie wynika, aby miał on brać udział w samym oszustwie, a jedynie w przestępstwie paserstwa (ukryciu lub zbyciu po udanym wyłudzeniu towaru), a zatem nie grozi mu surowa kara

e) art. 259 § 2 kpk poprzez brak rozważenia czy podejrzanemu nie zostanie orzeczona kara z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, co jest negatywną przesłanką stosowania środka zapobiegawczego. W ocenie obrony istnieje duże prawdopodobieństwo takiego rozstrzygnięcia, gdyż podejrzany jest osobą niekaraną o nieposzlakowanej opinii

f) art. 6 kpk w zw z art. 74 § 1 kpk w zw z art. 175 § 1 kpk poprzez uznanie, iż za tym, że podejrzany będzie utrudniał postępowanie lub bezprawnie wpływał na współpodejrzanych i świadków przemawia fakt, że podejrzany złożył wyjaśnienia odmienne od wyjaśnień innych współpodejrzanych. Wskazać należy, iż jak się powszechnie aprobuje w orzecznictwie, nie można w kategoriach utrudniania postępowania postrzegać nieprzyznania się podejrzanego do winy, bo w ten sposób narusza się prawo do obrony. W tym miejscu nie sposób oprzeć się wrażeniu, iż stosowany środek zapobiegawczy ma jedynie na celu „ukaranie” podejrzanych za brak współpracy z organami ścigania i próbę wydobycia od nich zeznań (w tym dotyczących innych jeszcze czynów). Ponadto w ocenie obrony stosowanie tymczasowego aresztowania w celu uniemożliwienia oskarżonym przyjęcia wspólnej linii obrony nie znajduje żadnego oparcia w przepisach i w sposób istotny narusza prawo do obrony. Ponadto prawo podejrzanego do obrony zostało naruszone przez nie powiadomienie obrońcy o terminie posiedzenia, który dopiero w dniu posiedzenia dowiedział się o nim (mając do pokonania kilkaset kilometrów z J. - woj. podparpackiego)

g) art. 251 § 3 kpk w zw. z art. 257 § 1 kpk poprzez brak wyjaśnienia dlaczego Sad nie uznał za wystarczające zastosowanie innego środka zapobiegawczego

h) art. 117 § 2 w zw. z art. 6 kpk poprzez niezawiadomienie obrońcy o terminie posiedzenia w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania wobec reprezentowanego podejrzanego, a tym samym naruszenie prawa do obrony (zauważyć należy, że o terminie posiedzenia obrońca został poinformowany telefonicznie na około 2 godziny przed wyznaczonym posiedzeniem.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i uchylenie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania lub rozważenie jego zamiany na poręczenie majątkowe lub o skrócenie okresu stosowania tymczasowego aresztowania.

Wskazane postanowienie zaskarżył także drugi **obrońca podejrzanego- adw. M. M.**, który powołał się na identyczne zarzuty jak adw. Z. P., wnosząc o zmianę zaskarżonego postanowienia i uchylenie środka zapobiegawczego

w postaci tymczasowego aresztowania lub rozważenie jego zamiany na poręczenie majątkowe lub o skrócenie okresu stosowania tymczasowego aresztowania

Wskazane postanowienie zaskarżył także trzeci **obrońca podejrzanego- adw. H. K.**, która zarzuciła Sądowi Rejonowemu obrazę przepisów postępowania a to art. 258 § 1 i 2 kpk poprzez przyjęcie, że wobec podejrzanego istnieje realna obawa mactwa procesowego wynikająca z groźby wymierzenia mu surowej kary.

Wskazując na powyższe, skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zastosowanie w miejsce tymczasowego aresztowania środków zapobiegawczych o charakterze nieizolacyjnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenia wniesione przez obrońców podejrzanego były bezzasadne.

Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że zachodzą podstawy aby w dalszym ciągu stosować wobec podejrzanego E. S. (1) izolacyjny środek zapobiegawczy. Nadal aktualne pozostają bowiem wszystkie przesłanki tymczasowego aresztowania, w szczególności obawa ucieczki lub ukrycia się podejrzanego a także obawa wywierania przez niego bezprawnego wpływu na tok prowadzonego w sprawie postępowania dowodowego. Nieuzasadnione było w szczególności stanowisko skarżących, jakoby okres stosowania tego środka wykraczał już poza granice określone uprzednio wydanym w sprawie postanowieniem Sądu Rejonowego oraz utrzymującym je w mocy orzeczeniem Sądu Okręgowego. Poprzednie przedłużenie stosowania tymczasowego aresztowania rzeczywiście nastąpiło bowiem wyłącznie na okres 2 miesięcy, co nie może jednak oznaczać, że obecnie nie zachodzą już podstawy do dalszego stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego. O ile bowiem Sąd Okręgowy zaakceptował wyrażone uprzednio stanowisko o potrzebie stosowania tymczasowego aresztowania wyłącznie przez okres dwóch miesięcy, o tyle rozstrzygnięcie to nie może w sposób schematyczny rzutować na aktualną ocenę podstaw tymczasowego aresztowania, a w szczególności nie może ona abstrahować od treści dowodów przeprowadzonych po wydaniu wskazanego postanowienia. Skarżący całkowicie pomijali fakt, że po wydaniu poprzedniego postanowienia w przedmiocie przedłużenia

stosowania tymczasowego aresztowania organy ścigania uzyskały bardzo obszerny materiał dowodowy, który musi zostać poddany wszechstronnej ocenie i może dawać podstawy do zasadniczej zmiany (poszerzenia) przedstawionych podejrzanemu zarzutów. Uzyskane przez organy ścigania opinie biegłych- z zakresu daktyloskopii, mechanoskopii, a przede wszystkim z zakresu informatyki- stanowią przy tym bardzo istotne narzędzie służące do oceny wiarygodności złożonych przez podejrzanego wyjaśnień. Dysponując owym narzędziem, organy ścigania niewątpliwie podejmą w najbliższym czasie szereg dalszych czynności dowodowych, które będą wymagać bezpośredniej obecności podejrzanego.

Trudno przy tym zarzucać organom ścigania, że nie wykonały dotąd zbyt wielu czynności z bezpośrednim udziałem podejrzanym, bowiem dysponując ich wyjaśnieniami, trudno było zakładać, że istotny przełom w śledztwie może nastąpić poprzez kolejne ich przesłuchiwanie lub konfrontowanie. Nie ulegało bowiem wątpliwości, że dla szerszej oceny ujawnionych dotychczas faktów szczególnie istotne będzie przeprowadzenie badań zabezpieczonych u podejrzanym urządzeń informatyczno-technicznych. Z wniosków wskazanych opinii wynika przy tym, że podejrzany mógł popełnić nie tylko aktualnie zarzucane mu przestępstwo, ale także szereg dalszych czynów zabronionych, zaś jedynie obszerność dostarczonego prokuraturze materiału dowodowego (sama opinia biegłego z zakresu informatyki liczy ponad 1000 stron) nie pozwalała na niezwłoczną zmianę postanowienia o przedstawieniu podejrzanemu zarzutów. Jednocześnie nie może dziwić fakt, że postępowanie przygotowawcze trwa już kilka miesięcy, w sytuacji gdy w związku z zarzucanym podejrzanemu czynem niezbędne było wykonywanie czynności procesowych także z udziałem zagranicznych organów ścigania.

Sąd Okręgowy zastrzega przy tym jednocześnie, że obecne przedłużenie stosowania względem podejrzanego izolacyjnego środka zapobiegawczego powinno stanowić podstawę do wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i podjęcia decyzji w przedmiocie zmiany postanowienia o przedstawieniu zarzutów.

Zważyć bowiem należy, że tymczasowe aresztowanie stosowane jest wobec podejrzanego od czerwca 2013 r., a w konsekwencji obowiązkiem organów ścigania jest intensyfikacja podejmowanych czynności, tak aby pozbawienie podejrzanego wolności w ramach stosowanego środka zapobiegawczego nie przeradzało się w istocie w antycypowanie kary. Sam bowiem fakt, że w sprawie zachodzą przesłanki dalszego stosowania tymczasowego aresztowania nie może dawać podstawy do nadmiernie długotrwałego izolowania podejrzanego, a tym samym wypaczenia zabezpieczających celów tymczasowego aresztowania. O ile więc na obecnym etapie postępowania przedłużenie stosowania tymczasowego aresztowania o kolejne trzy miesiące było uzasadnione szczególnymi okolicznościami sprawy, a w szczególności treścią

dostarczonego organom ścigania bardzo obszernego materiału dowodowego, o tyle okres owych trzech miesięcy powinien być wykorzystany w sposób maksymalnie efektywny.

Jednocześnie nieuzasadniony był zarzut adw. Z. P. i adw. M. M., jakoby podejrzanym został pozbawiony prawa do obrony na skutek błędnego zawiadomienia ww. obrońców o terminie posiedzenia Sądu w przedmiocie przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania. W aktach sprawy rzeczywiście brak jest informacji, aby wskazani obrońcy zostali z należyтым uprzedzeniem poinformowani o terminie posiedzenia Sądu, jednak uchybienie to niewątpliwie nie ograniczało prawa podejrzanego do obrony. Należy wszak wskazać, że w toku posiedzenia obecny był inny obrońca podejrzanego, przez co jego interesy były wówczas należycie reprezentowane.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy wniesionych w sprawie zażaleń obrońców podejrzanego nie uwzględnił i zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy.